

Mødet den 16. Septbr. 1926.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Bernt Jensen og K. Moustén. I Mødet. deltog Udvalgets tekniske Konsulenter, Ingeniørerne Sardemann og Juul.

1. (J. Nr. 398 og 399—1926). Indstilling fra Belysningsudvalget angaaende Licitationsstilbud paa Dampkedel- og Dampturbinanlæg til Elektricitetsværket.

Fra den tekniske Konsulent, Firmaet Eriksen & Sardemann, forelæa følgende Erklæring:

Efter at vi i Forening med Belysningsdirektøren har gennemgaaet samtlige Tilbud, ligger Tilbudene saaledes:

V e d r. D a m p k e d e l a n l æ g e t.

D a n s k A r b e j d e.

Helsingør Skibsværft 4×477 m² Stejlrør

Kr. 745000

Frichs, Aarhus 4×500 m² Sektionale Kr. 1028800.

Vølund, København 4×556 m² Sektionale

Kr. 1062000.

Burmeister & Wain, København 4×458 m²

Sektionale Kr. 1092000.

U d e n l a n d s k A r b e j d e.

Steinmüller, Gummersbach 4×500 m² Sektionale Kr. 750310.

Hanomag, Hannover $4 \times 500 \text{ m}^2$ Stejlrør Kr. 836360.

Rota, Berlin $4 \times 500 \text{ m}^2$ Stejlrør Kr. 858443.

Piedboeuf, Düsseldorf $4 \times 500 \text{ m}^2$ Sektionale Kr. 909950.

Dürr, Düsseldorf $4 \times 500 \text{ m}^2$ Sektionale Kr. 982155.

Jønkøping, Sverrige $4 \times 475 \text{ m}^2$ Sektionale Kr. 989400.

Walther, Köln $4 \times 500 \text{ m}^2$ Sektionale Kr. 1046000.

Desuden indkom mangelfulde og ukonditionsmæssige Tilbud fra Humboldt, Köln, Krupp, Kiel, Oschatz, Sachsen, som ikke kan komme i Betragtning.

Til ovennævnte Priser kommer for alle Tilbudenes Vedkommende Reservedele og eventuelt Oliebrændere paa 2 af Kedlerne.

De to billigste Tilbud er fra Steinmüller, Kr. 750310, og Helsingør Skibsværft, Kr. 745000.

Steinmüller er et gammelt anset Kedelfirma, der har stor Erfaring i Bygning af saadanne Anlæg. Firmaets Tilbud er fuldt konditionsmæssigt og vel disponeret og dimensioneret. De tilbudte Sektionalkedler er Kedler af den Type, som vi har projekteret, og som anvendes paa de fleste Værker. Firmaet har gennem sin danske Afdeling, A/S. L. C. Steinmüller, København (Ingeniører Larsen & Selding), tilbudt, at ca. 33 % af den samlede Arbejdsløn d. v. s. ca. 80000 Kr. samt yderligere Arbejder for ca. 60000 Kr., ialt ca. 140000 Kr., vil blive forbeholdt aarhusianske Haandværkere og Arbejdere.

Helsingør Skibsværft er et velanset Skibsværft, der har bygget mange Skibskedler, men ingen større Landanlæg. Firmaet arbejder i

denne Sag sammen med det ansete »Stirling Boiler Co.«, London, der fuldtud garanterer for Kedelanlægget.

Kedlerne er Stejlrørskedler af lidt mindre Hedeflade, $4 \times 477 \text{ m}^2$, end Steinmüllers, $4 \times 500 \text{ m}^2$, men Stirling garanterer, at de er fuldt tilstrækkelige for den forlangte Dampmængde.

Af Arbejdet har Helsingør tilbudt, at ca. 90000 Kr. kan komme til Udbetaling her i Aarhus.

Kæderistene er af engelsk Fabrikat.

A/S Frichs. Kr. 1028800.

Det af Frichs tilbudte Kedelanlæg er særdeles rigeligt dimensioneret og vel disponeret. Det er omtrent samme Type som Steinmüllers Kedler, men der er regnet med noget større Economiser, Luftforvarmer og Kæderist. Tages Hensyn hertil, saaledes at Dimensionerne af disse Dele bringes i Overenstemmelse med Steinmüllers, reduceres Prisen ca. 38800 Kr. til 990000 Kr.

Alt Arbejdet udføres hos Frichs.

Selv om de af Helsingør Skibsværft tilbudte Stejlørskedler af Stirling-Typen er fuldt anvendelige, og vi ikke tvivler om, at Helsingør Skibsværft vil kunne udføre Arbejdet tilfredsstillende, vil vi dog — alle Forhold taget i Betragtning — foretrække Sektionalkedeltypen og indstiller derfor principalt at Ordren overdrages til Steinmüller for Kr. 750310, subsidiært at Ordren overdrages til Helsingør Skibsværft for Kr. 745000, hvortil for begges Vedkommende kommer Reservedele og eventuelt 2 Oliebrændere.

V e d r. D a m p t u r b i n e a n l æ g.

2 Stk. Damp turbineanlæg à 5000/6000 kW. komplet opstillet Aarhus.

1. Atlas, København	Kr. 700000.
2. Stal, Sverige	» 522100.
3. de Laval, Sverige	» 570000.
4. Brown Boveri, Schweiz	» 623500.
5. Siemens Schuckert, Berlin	» 625000.
6. Görlitz, Tyskland	
7. Radeau, Paris	» 633800.
8. Escher Wyss, Schweiz	» 700000.
9. Bergmann, Berlin	» 735000.
10. Jønkøping, Sverige	» 768000.
11. Thyssen, Tyskland	» 796270.
12. Krupp, Kiel	» 850000.
13. A. E. G., Berlin	» 928075.
14. Vickers, London	» 948786.
15. Vickers, Manchester	» 970000.

Ved en nøjere Gennemgang af de 3 billigste udenlandske Tilbud udgaar de Laval, da det af Beskrivelsen og Tegningerne fremgaar, at det er en for lille og for haardt anstrengt Turbine i Forhold til de øvrige tilbudte Turbiner.

Tilbage bliver til en nøjere Sammenligning, hvorunder Dampgarantierne maa tages i Betragtning, Atlas, Stal og Brown, Boveri.

Saa vel Stal som Brown, Boveri er verdenskendte Turbinefabrikanter, og Atlas har gennem sin Leverance af Turbiner til Sønderjyllands Højspændingsværk vist, at Firmaet kan fremstille udmærkede, økonomiske og driftssikre Turbineanlæg.

Stalturbiner findes paa en Række danske Elektricitetsværker, og Brown, Boveri-Turbiner anvendes bl. a. paa H. C. Ørstedsværket i København.

Dampgarantiens Indflydelse.

Ved Beregningen af den Værdi, et bedre

Dampforbrug betyder, har vi benyttet følgende Beregning:

Anlægget producerer i 10 Aar ca. 150 Mill. kWh. à 0,8 kg Kul à 25 Kr. pr. Ton, d. v. s. en samlet Kuludgift paa Kr. 3000000.

1 % Besparelse i Forbruget svarer da til Kr. 30000 i Værdi indtjent i Løbet af 10 Aar. Dette svarer omtrent til ca. 20000 Kr. anvendt straks som Anlægs kapital. Man kan derfor regne:

1 % Dampbesparelse = 20000 Kr. Værdi.

Ved Sammenligningen regnes med Garantierne ved 2500 kW $\cos \phi = 0.75$, da denne Belastning vil være den almindeligste paa Elektricitetsværket og derfor har størst økonomiske Betydning.

Man faar da følgende Tal:

	Tilbudt Pris Kr.	Damp- forbrug pr. kWh	Tillæg i % Kr.	Sammen- ligning Kr.
Stal	522100	5,08	5,1 102000	624000
Brown, Boveri....	623500	5,05	4,35 87000	710500
Atlas	700000	4,84	0 0	700000

Derefter kommer Brown, Boveri's Tilbud ikke i Betragtning.

Tilbage er følgende Sammenligningspriser:

Stal Kr. 624100. Atlas Kr. 700000.

Atlas er saaledes reelt 76000 Kr. eller ca. 12 % dyrere end Stal.

Vi maa da indstille til Udvalget at overdrage Stal Ordren, med mindre Byraadet vil betale 12 % mere for dansk Arbejde, i hvilket Tilfælde Ordren kan overdrages til Atlas med Titan Generatorer.

Fra Udvalget forelaa følgende Indstilling:

»Angaaende Dampkedelanlægget tiltræder Udvalget ovenstaaende Indstilling, idet Steinmüller anses for det Firma, der har størst Erfaring.

Med Hensyn til det Arbejde, der udføres i Aarhus, maa begge Firmaers Tilbud anses for lige gunstige.

Angaaende Damp turbineanlægget indstiller Udvalget, at Ordren for at støtte dansk Arbejde overdrages til »Atlas« med »Titan« Generatorer, idet den danske Arbejdsløn vil andrage ca. 385000 Kr.«

H. P. Christensen forelagde Indstillingen. Det havde ikke været nogen let Opgave at faa gjort Indstilling til Byraadet, idet der var forskellige Vanskeligheder, ikke mindst fordi man gerne vilde bevare Arbejdet for Danmark. Ved at gennemgaa Tilbudene og beregne Økonomien, særlig for Tilbudene fra Stal og Atlas, viste det sig imidlertid, at Prisen blev en Del forrykket i Atlas' Favør, idet Stals Tilbud i Forhold til Atlas maatte forhøjes fra 522000 Kr. til 624000 Kr., saa Prisforskellen blev 76000 Kr. Denne Merudgift havde Udvalget ment at ville anbefale for at bevare Arbejdet for Danmark, og Taleren vilde anbefale Byraadet at tiltræde dette. Hvad Kedlerne angaar, var det billigste Tilbud fra Helsingør Skibsværft paa 745000 Kr. med Stejlrørskedler. Man havde egentlig ønsket at faa Sektionalkedler, som var bedre kendt, og Udvalget havde derfor foretrukket det tyske Tilbud fra Steinmüller paa 750000 Kr., idet Firmaet samtidig erklærer, at der vil kunne udføres Arbejde for 140000 Kr. i Aarhus. Af andre Firmaer havde Frichs givet Tilbud paa 1028000 Kr., men det var saa rigeligt dimensioneret, at man ved Reduktion har kunnet sætte det ned til 990000 Kr. Senere var Firmaet gaaet ned til 900000 Kr.; men selv med denne Reduktion laa der en betydelig Prisforskel paa dette Tilbud og det tyske. Der var ogsaa

fra Burmeister & Wain fremkommen et Underbud paa 850000 Kr. for at bevare Arbejdet for Danmark; men det var jo noget tvivlsomt, om man burde tage Hensyn til saadanne Underbud. Imidlertid var der indenfor Talerens Gruppe stærkest Stemning for at bevare Arbejdet for Danmark, og da man nok kunde gaa ud fra, at Stejlrørskedler var lige saa gode som Sektionalkedler, vilde Taleren anbefale at overdrage Turbineanlægget til Helsingør Skibsværft for 745000 Kr.

J. Chr. Møller var klar over, at det ikke havde været let for Udvalget at fremkomme med en Indstilling, idet der var 3 Alternativer at tage i Betragtning: for det første at bevare Arbejdet i Landet, for det andet at faa saa meget som muligt deraf til Aarhus, og endelig hvor meget man vilde ofre, for at Arbejdet kunde blive her i Landet. Angaaende Dampkedelanlægget forstod Taleren udmærket, at man foreslog Tilbudet fra Helsingør, idet det var det billigste og samtidig dansk Fabrikat. Der stod et meget anset engelsk Firma bagved og ydede Garanti, Helsingørfirmaet var pengestærkt nok til at kunne udføre Arbejdet, saa der var næppe nogen Risiko derved. Direktør Løchte saa meget gerne, at man tog dette Tilbud, og selv om Konsulenterne maaske foretrak Sektionaltypen, som var mere kendt, anerkendte de alligevel Stejlrørskedlerne som fuldt anvendelige. Man havde meget gerne set, at Frichs Fabrikker havde faaet Leverancen, for at Arbejdet kunde blive i Byen, men selv om dette Firma kunde gaa ned til 850000 Kr., var det dog 105000 Kr. dyrere, og saa kunde man næppe ved en Licitation foretrække dette Tilbud. Med Hensyn til Dampturbineanlægget var det et stort Beløb at ofre 76000 Kr. for at faa dansk Arbejde i Stedet

for svensk, særlig da det svenske Firma er meget anerkendt, og Taleren var ikke sikker paa, at f. Eks. Københavns Kommune vilde have bragt dette Offer, hvis Valget stod mellem et udenlandsk Firma og et Firma fra Aarhus. Men den danske Industri var daarligt stillet for Tiden, og man kom derfor mere og mere ind paa at foretrække dansk Arbejde, hvis Differencen ikke var altfor stor, og selvfølgelig kunde der tvistes om, hvorvidt en Forskel paa 12 % var for meget. Taleren havde gerne set, at Differencen var noget mindre, men naar Udvalget var enigt om at ville bringe dette Offer og tage Tilbudet fra Atlas, vilde Taleren ogsaa anbefale dette. Forhaabentlig kunde Byraadet saa enstemmig slutte sig til Forslaget; det vilde være behageligst for Udvalget.

Leonhard Hansen var ogsaa af den Opfattelse, at Arbejdet bør bevares for Danmark og helst for Aarhus. Der fandtes for Tiden 400 arbejdsløse Maskinarbejdere i Aarhus, og efter Forslagene blev det ganske minimalt, hvad der skal laves i Byen. Naar Helsingør Skibsværft havde givet Løfte om, at 70 % af Arbejdet kunde udføres i Aarhus, var dette næppe helt rigtigt; der var vist snarere ment 70 % af Arbejdslønnen. Arbejdet burde blive i Aarhus, og Frichs kunde sikkert ved Forhandling være bragt ned paa et Beløb, som Byen kunde være tjent med. Taleren vilde spørge de tekniske Konsulenter, om Aarhus ikke i dette Tilfælde blev Prøveklud for Helsingørværket, som ikke havde bygget saadanne Kedelanlæg før, og ligeledes kunde Taleren ønske at vide, om Stejlrørssystemet er lige saa godt som Sektionalsystemet, for hvis dette ikke var Tilfældet, blev Forholdet et andet. Endelig vilde Taleren spørge, om Arbejdet ikke var udbudt

saaledes, at Firmaerne havde faaet den Opfattelse, at man ønskede Sektionalkedler. Tegningerne viste i hvert Fald dette System, og det havde muligvis afholdt enkelte Firmaer fra at give Tilbud paa Stejlrørskedler, hvorved de maaske kunde være kommen lige saa langt ned som Helsingør. Naar man sammenlignede dette Firmas Tilbud med de tyske, var der næppe Tvivl om, at Helsingør havde forregnet sig.

Ingeniør S a r d e m a n n svarede paa Leonhard Hansens Spørgsmaal. Aarhus kunde ikke siges at være Prøveklud for Helsingør Skibsværft, idet det anerkendte engelske Firma Stirling Boiler Co. stod bagved og garanterede for Anlægget. Hvorvidt Stejlrørssystemet var lige saa godt som Sektionalsystemet var vanskeligt at afgøre. Sektionalkedlerne var mere tiltalende, men vist egentlig ikke bedre, og de var saa vidt forskellige, at de vanskeligt kunde sammenlignes. Det var rigtigt, at Tegningerne viste Sektionalkedler, men det var ikke, fordi man vilde udlukke det andet System, og Taleren havde egentlig haft den Opfattelse, at Stejlrørskedlerne snarere var de dyreste.

H o l s t K n u d s e n pegede paa, at Kapaciteten eller Dimensionerne i de forskellige Tilbud ikke var ganske ens; hos Frichs var den f. Eks. større end ved Tilbudet fra Helsingør. Taleren kunde ønske at vide, om ikke Frichs Pris maatte reduceres i samme Forhold, saa Forskellen paa de to Tilbud ikke blev saa stor.

L e o n h a r d H a n s e n vilde have spurgt om det samme, for naar man saa, at i Helsingørs Tilbud var Hedefladen 477 m² mod Frichs 500 m², kunde det tyde paa en noget større Forskel, end der var nævnt. Hr. Sardemann udtalte, at Sektionalkedlerne var mere tiltalende. Var det

med Hensyn til Udseendet? (Sardemann: Nej, det er en Fornemmelse!). Man maatte i hvert Fald faa den Opfattelse, at de sagkyndige helst ønskede Sektionalkedelanlæg, og derfor burde det undersøges, om man ikke for en lidt større Udgift kunde faa det Anlæg, som alle ansaa for det bedste, og saa faa det leveret fra Aarhus.

H. P. Cristensen svarede paa Spørgsmaalet angaaende Forskellen i Dimension, at Frichs havde faaet Lov til at beregne sit Tilbud efter samme Dimensioner som Helsingør, og i saa Fald blev det 38000 Kr. billigere eller 990000 Kr., men det var jo alligevel betydelig dyrere end det andet Tilbud. Saavidt Taleren vidste, svarede en Hedeblade paa 477 m² i Stejlrørskedler fuldtud til 500 m² i Sektionalkedler, og naar et saa anset Firma som Stirling garanterede for, at det var tilstrækkeligt, turde man næppe tvivle derom. Frichs havde heller ikke hidtil bygget saa store Kedler, men der var jo ikke Tvivl om, at Firmaet var i Stand dertil. Det var rigtigt, at der i Tegningerne var brugt Sektionalkedler, men efter de Oplysninger, der kunde skaffes, maatte det andet System kaldes lige saa godt; Økonomien og Holdbarheden var sikkert den samme, saa det var nærmest en Smagssag, hvilken Type man vilde vælge. Hvis man vilde tage Steinmüllers Tilbud med Sektionalkedler, men forlange Arbejdet udført i Danmark, vilde det fordyres med 100000 Kr., og det kunde man næppe forsvare. Angaaende Tilbudet om, at 70 % af Arbejdet vil blive udført i Aarhus, saa forelaa det skriftligt, og saa maatte man vel regne dermed. Spørgsmaalet stod saa i Virkeligheden paa, om man vilde give et stort Tilskud for at bevare Arbejdet for Aarhus, men selv om man vilde tilbyde

Frichs Arbejdet til 850000 Kr., tvivlede Taleren om, at Firmaet gik saa langt ned; Direktøren havde i hvert Fald bestemt hævdet, at de ikke vilde gaa under 900000 Kr., og at ofre 150000 Kr. for at faa Arbejdet udført i Aarhus var næppe forsvarligt.

Ingeniør Juul pegede paa, at Burmeister & Wain i deres Tilbud kun havde regnet med en Hedeflade paa 458 m² med Sektionalkedler, 475 m² ved Stejlrørskedler var sikkert tilstrækkeligt til den forlangte Dampmængde. Alle Forhold taget i Betragtning vilde man helst have Sektionalkedler, men det var nærmest en Fornemmelse, fordi man havde set mest deraf. Taleren turde ikke sige, at det andet System var daarligere, og det kunde næppe forsvares at give 100000 Kr. mere for at faa Sektionalkedler.

Holst Knudsen indrømmede, at det vidnede om et Storsyn hos Udvalget, naar det anbefalede, at baade Kedel- og Turbineanlægget bliver dansk Arbejde, og nationaløkonomisk set var det maaske den eneste Udvej; men hvis man saa hy-patriotisk derpaa, kunde maaske noget tale for at sige, at man tager det billigste udenlandske Tilbud paa Turbineanlægget og anvender denne Besparelse til at skaffe det aarhusianske Firma Kedelanlægget. Hvorvidt det var forsvarligt, vidste Taleren ikke, men det vilde i hvert Fald betyde en Del for aarhusianske Arbejdere, og samtidig fik man Sektionalanlægget, som alle i Virkeligheden helst vilde have.

Leonard Hansen hævdede, at man ud-mærket kunde forsvare at ofre en Del for at faa Arbejdet lavet i Danmark, og Udvalget havde selv erkendt dette ved at anbefale det københavnske Tilbud paa Turbineanlægget, som laa 12 % højere

end det svenske. Det samme Forhold burde kunne overføres paa Kedelanlægget, hvis Frichs kunde bringes ned paa en saadan Pris, at Forholdet blev det samme. Der var ikke noget at sige til, at man tager en Forhandling derom, da alle Firmaer havde tilbudt at gaa ned med Prisen, og Taleren vilde derfor foreslaa at forhandle med Frichs om Sagen. Det drejede sig om Arbejde til 60 Mand i 1 Aar, og det vilde spare en hel Del i Arbejdsløshedsunderstøttelse. Men hvis man fastholdt Forslaget om at tage Tilbudet fra Helsingør, var det vel ørkesløst at forhandle videre.

G. N. K n u b havde ogsaa meget gerne set, at Arbejdet kunde blive i Aarhus. Taleren havde samme Følelse overfor de to Kedelsystemer som Teknikerne, men det kom vel af, at Sektionalkedlerne var de almindeligste og bedst kendte. De havde den Fordel, at Rørene er ganske lige og derfor lette at rense, medens Stejlrørskedlerne er krumme i Rørene og ikke til at se igennem, hvorfor de er vanskeligere at rense. Taleren turde dog ikke sige noget ufordelagtigt om Stejlrørskedlerne, naar der bag Helsingør Skibsværfts Tilbud stod et saa anerkendt Firma som det engelske Stirling Boiler Co., for dette Firmas Garantier havde man ikke Lov til at tvivle om. Man kunde derfor daarligt komme udenom Tilbudet fra Helsingør, som tilmed var det billigste. Men hvis man alligevel vilde tænke sig at vælge Sektionalkedler, maatte man betænke sig to Gange paa at give Arbejdet til et udenlandsk Firma. Tænkte man ogsaa her 1 % Besparelse eller 20000 Kr. lagt til det tyske Tilbud, vilde det komme paa 770000 Kr. mod A. S. Frichs Tilbud paa 900000 Kr., og ved at vælge det sidste blev der en Merudgift paa 17 %, hvilket vel var temmelig meget.

15 % Merudgift vilde svare til en dansk Pris paa 885000 Kr. og 12 % til 862000 Kr. Hvis det kunde tænkes, at Frichs vilde udføre Arbejdet til den Pris, blev Forholdet det samme som ved Turbineanlægget, hvor man anbefalede Tilbudet fra Atlas, der laa 12 % over det svenske Tilbud. Men Taleren havde ikke turdet foreslaa dette, fordi der næppe kunde rejses berettigede Indvendinger mod Stejlrørskedlerne, naar det højt ansete engelske Firma stod bagved.

Vald. Pedersen var glad ved, at Diskussionen førtes for lukkede Døre, for der var falden adskillige Bemærkninger, som vedkommende næppe vilde være glad ved at faa publiceret. Den mest absurde Idé var fremsat af Landsrets-sagfører Holst Knudsen, som mente, at man kunde tage det svenske Tilbud i Stedet for det københavnske og for Besparelsen tage det dyreste aarhusianske Tilbud paa Kedlerne. Men det var vist en meget farlig Vej at komme ind paa, for saa viste man ikke Interesse for at faa dansk Arbejde, men aarhusiansk, og det kunde let medføre, at man ude omkring i Landet vilde se endnu mere skævt til Aarhus end hidtil, ligesom det for bestandigt vilde afholde udenbys Firmaer fra at give Tilbud til Aarhus. Et saadant Forslag kunde daarligt tages alvorligt. At forhandle med Firmaer efter Licitationen for at faa dem længere ned, var en farlig Vej, og man skulde nødig have Historien fra Gasværket om igen. Taleren var absolut Tilhænger af dansk Arbejde og vilde netop derfor anbefale Udvalgets Forslag.

H. P. Christensen sluttede sig til Vald. Pedersens Udtalelser; adskillige Firmaer havde netop i de sidste Dage spurgt, om Forholdet var saaledes, at det for enhver Pris skulde være aar-

husiansk Arbejde, for saa var det jo ørkesløst at give Tilbud til Aarhus. Hr. Holst Knudsens Betragtninger kunde se ret bestikkende ud, men for Øjeblikket laa Frichs' Tilbud 155000 Kr. over Helsingør, altsaa langt mere end Forskellen mellem Tilbudene fra Atlas og Stal. Taleren kunde ikke anbefale at gaa udenom Tilbudet fra Atlas; men hvis man absolut vilde have Sektionalkedler og ofre 100000 Kr. derfor, maatte man først have at vide, om Frichs vil lave Arbejdet for 850000 Kr., og det havde Firmaet hidtil sagt nej til. Hvis man saa skulde foretrække Frichs for Burmeister & Wain, der havde tilbudt at udføre Arbejdet for 850000 Kr., kom man vist for langt ud. Der havde været forhandlet nok med Frichs for at faa dem længere ned, og f. Eks. Konsul Petersen vilde ikke være med til dette Underbudssystem. Man maatte dog i nogen Grad se bort derfra, naar der var Tale om dansk eller udenlandsk Arbejde, men næppe naar det drejede sig om indenbys eller udenbys danske Firmaer. Det var i Virkeligheden meget vanskeligt at ændre Indstillingen, saafremt man ikke paa Forhaand vilde kassere Stejlrørskedlerne og tage en Forhandling med de danske Firmaer om det andet System. Hvis man skred til dette, burde man maaske ogsaa undersøge, om Staten vil yde et Bidrag til, at det kan blive dansk Arbejde. Ministeriet fulgte i hvert Fald Sagen med Interesse og havde bedt Taleren meddele, om Valget kom til at staa mellem dansk og udenlandsk Arbejde. Men i alle Tilfælde maatte man saa først kassere Tilbudet paa Stejlrørskedler fra Helsingør.

B o r g m e s t e r e n oplyste, at Staten havde givet et Tilskud til Gasværket i Silkeborg for at faa dansk Arbejde.

P. P e t e r s e n havde maaske mere end nogen anden holdt paa A/S Frichs, og dette Firma kunde i det hele ikke klage over Belysningsvæsenet, for det havde haft det meste Arbejde dernede igennem flere Aar. Men hvis man skulde kassere et saadant Tilbud som det fra Helsingør, saa latterliggjorde man Licitationen og lavede det saaledes, som Vald. Pedersen sagde, at ingen udenbys Firmaer mere vilde give Tilbud til Aarhus. Stejlrørskedlerne brugtes lige saa meget som de andre, ogsaa paa store Værker, saa dem kunde man næppe kassere. Underbudshistorien var en simpel Fremgangsmaade, som man daarlig kunde være bekendt. Taleren vilde anbefale Indstillingen og helst have Sagen afgjort straks, for at Arbejdet kan komme i Gang.

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at her underbød alle Firmaer hinanden, og for Resten vilde det være mange Aar, før der blev Tale om et lignende Arbejde i Aarhus.

J. P e r r e g a a r d havde intet Kendskab til de forskellige Slags Kedler; men hvis Forskellen mellem dansk og udenlandsk Arbejde kun var 10—12 $\frac{1}{100}$, vilde Taleren absolut holde paa dansk Arbejde, for den Merudgift betalte Arbejderne tilbage i Skat til Samfundet.

B o r g m e s t e r e n meddelte, at der var kommen telefonisk Meddelelse fra A/S. Frichs om, at de tilbød at tage Arbejdet til 850000 Kr.

(Det vedtoges derefter at suspendere Mødet 1 Kvarter, for at Grupperne kan forhandle om den ny Situation).

H. P. C h r i s t e n s e n havde nu konfereret med sin Gruppe og med den borgerlige Gruppes Formand og var ikke særlig tilbøjelig til at ændre Forslaget, men kunde dog gaa med til at

udsætte Sagen i 8 Dage og saa rette en Henvendelse til Regeringen om, hvorvidt den vil yde et Tilskud for at faa dansk Arbelde af Sektionaltypen. Skulde der ikke komme noget ud af en saadan Henvendelse, vilde Sagen om 8 Dage blive forelagt paa samme Maade som nu.

J. C h r. M ø l l e r sluttede sig til H. P. Christensens Udtalelser saaledes, at hele Sagen udsættes; men hvis Staten ikke kunde gaa med til at yde et væsentlig Tilskud, maatte Sagen forelægges som i Dag, og saa kunde forhaabentlig alle gaa med til at stemme for Tilbudene fra Atlas og Helsingør Skibsværft.

Det vedtoges at udsætte Sagen i 8 Dage, idet Udvalget forhandler med Ministeriet om at faa et Statstilskud for at antage dansk Arbejde.

2. (J. Nr. 395—1926). Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen angaaende **Anskaffelse af Orgel til Kapellet paa Vestre Kirkegaard.**

Bestyrelsen indstiller at overdrage Leveringen til Orgelbygger Zachariassen, Aarhus, for 10200 Kr. Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 10¹—1926). **Valg af Formand for Arbejdsanvisningskontorets Bestyrelse.**

Udsattes.

4. (J. Nr. 10⁷—1926). **Valg af 2 Medlemmer til Bestyrelsen for Bøligforeningen »Marienlund 1926«.**

J. Perregaard og H. P. Salling valgtes.

5. (J. Nr. 375—1926). Indstilling fra Budgetudvalget om, at Assistent Wraae i Kommunebogholderiet **førfremmes til Fuldmægtig.**

Udvalget foreslaar, at Assistent Wraae fra 1. September rykker op i Fuldmægtigklassen med 1 Aars Anciennitet og saaledes, at kun 75 % af Lønnen er pensionsgivende.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 378—1926). Ansøgning fra Assistent J. L. Hansen om Afsked med Pension paa Grund af Svagelighed.

Budgetudvalget indstiller, at Assistent J. L. Hansen afskediges fra 1. September 1926 i Henhold til Pensionsreglementet under særlig Henvisning til Bestemmelsen i § 14 b.

Indstillingen vedtoges. Pensionen fastsattes til 2200 Kr. aarlig.

7. (J. Nr. 26²—1926). Andragende fra Direktør F. L. Viltøft, Hotel Royal, om Tilladelse til at holde aabent til Kl. 12 Nat.

Anbefalet af Politimesteren og Bevillingsnævnet. Bevilgedes.

8. (J. Nr. 225—1926). Andragende fra Aarhus Hospital om Fritagelse for Ejendoms- og Grundskyld af Hospitalets Ejendomme.

Budgetudvalget indstiller, at der indtil videre indrømmes en Nedsættelse paa 50 % af det paa-lignede Beløb.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 254⁴—1926). Andragende fra Aarhus Højskoleforening om Nedsættelse af Ejendoms-skatteerne for Foreningens Ejendom i Klostergade.

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet. Kunde ikke bevilges.

10. (J. Nr. 254³—1926). Andragende fra Indehaveren af Fru Laursens Realskole om Nedsættelse af Ejendomsskatteerne for Skolens Bygninger.

Budgetudvalget indstiller, at der indrømmes en Nedsættelse paa 50 % af den kommunale Ejendomsskyld, saa længe Ejendommen benyttes til Skole.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 254²—1926). Andragende fra Jydsk Hestesports Baneklub om Fritagelse for kommunal

Ejendomsskyld af Bygningerne paa Væddeløbsbanen.

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet, da det kun drejer sig om et Beløb paa ca. 39 Kr.

Kunde ikke bevilges.

12. (J. Nr. 254¹—1926). Andragende fra Grundejere i Ryesgade om Fritagelse indtil videre for Grund- og Ejendomsskyld.

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet.

Borgermesteren oplyste, at der manglede Lovhjemmel til at bevilge et saadent Andragende.

Kunde ikke bevilges.

13. Andragender om Kommunens Garanti for Statsbyggelaan til:

a. (J. Nr. 27⁸¹—1926). Tømrerm. J. K. Jørgensen.

b. (J. Nr. 27⁷⁸—1926). Kedelsmed R. H. Rasmussen.

c. (J. Nr. 27⁸⁸—1926). Enkefru Sine Espersen.

2. Behandling.

Bevilgedes.

14. (J. Nr. 110—1926). Indstilling fra Udvalget for Andragender angaaende Spørgsmaal om Frigivelse af en Del af den for Havnearbejder Chr. Rasmussen baandlagte Invaliditetserstatning.

Johanne Berg erindrede om, at han i sin Tid fik frigivet 450 Kr., der skulde anvendes som Garanti til de forenede Mejerier, hvor han kunde faa en Stilling. Udvalget var paa det rene med, at han ikke selv skulde have Pengene udbetalt, men Forsikringsraadet glemte at tage Forbehold derimod, hvorfor han fik dem udbetalt af Sparekassen og brugte dem paa anden Maade, saa Mejerierne intet fik. Samtidig havde de faaet en hel Del mere til gode hos ham, som de ikke havde Udsigt til at faa, idet han vist gik ud paa at snyde og bedrage alle Steder. Mejerierne var jo misfornøjet med, at Raadet havde givet ham

Pengene, og de søgte nu om at faa Garanti-summen udbetalt. Der³var Forespørgsel fra Raadet, om han havde begaaet noget kriminelt, men det mente Udvalget ikke, og man henstillede ganske til Raadet, om det vil udbetale de 450 Kr. til Mejerierne. Men i alle Tilfælde bør Pengene ikke udbetales til ham selv, da han saa drikker dem op.

Det vedtoges at svare i Overensstemmelse med Udvalgets Indstilling.

15. (J. Nr. 383—1926). Indstilling fra Udvalget for Andragender angaaende **Frigivelse af et Beløb paa 7500 Kr. af en Havnearbejder J. C. J. Smedemark tillagt Invaliditetserstatning.**

Udvalget anbefaler Frigivelse af Beløbet til Køb af en Ejendom, men paa Betingelse af, at han ikke maa afhænde Ejendommen uden Raadets Sanktion.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 248—1926). Andragende om **Nedsættelse af de kommunale Ejendomsskatter for Aarhus Teater.**

Budgetudvalget foreslaar en Nedsættelse paa 50 %.

Indstillingen vedtoges.

17. (J. Nr. 397—1926). Andragende om **Tilladelse til at inddrage et Beboelsesrum i Vejlegade Nr. 10 til Forretningslokale.**

Anbefalet af Boligkontrollen.

Bevilgedes.
